

Osztrák–magyar hadikutyák a Kárpátokban.
Képes Újság, 1915. május 23.

Német vöröskeresztes hadikutya munka közben.
Képes Újság, 1915. április 4.

Kutyák az I. világháborúban

A kutya alkalmazása a háborúban az emberi erő kímélését, az azzal való takarékoskosságot jelentette. Noha az osztrák–magyar közös hadsereg elsődleges szállító és haszonállata a ló volt, háborús körülmények megkívánhatták más állatok, például a kutyák és jelzőgalambok használatát is. A 20. század elején a német, francia és orosz hadseregek már széles körben alkalmazták a kutyákat.

A háborús bevetésben részt vevő kutyák kiképzését két szakaszra bontották:

1. „Szobaoktatás” – ez alatt tanították meg a követést, az alapvető vezényszavakat (ül, fekszik, felkel), a nyugton maradáást, az apportot, az ugrást, valamint az élelemnek csak a gazdától való elfogadását.

2. „Terepkiképzés” – ez tulajdonképpen a hadi tevékenységre való betanítás volt. Az első periódusban tanulták meg a pórás használatát, az idegenek jelenlétének jelzését, a víz átúszását és mindezzel együtt megszokták a lövések zaját. A második periódusban készítették fel őket az őrszolgálatra, jelentések továbbítására és a sebesültek felkutatására.

Hadikutya gyakorlatozás közben. Az Érdekes Újság harctéri képeiből

Hadikutya gondozása. Díjazott pályamű az Érdekes Újság pályázatán, 1916

A kutyák az I. világháború alatt az Osztrák–Magyar Monarchia összes arcvonalán sokoldalú szolgálatot teljesítettek, alkalmazásuk szerint a következő csoportokat különböztetjük meg:

1. *Hadikutyák.* Járőrök kísérésére, tábori és figyelő őrsők megerősítésére szolgáltak. Feladatuk a gyanús elemek közeledésének jelzése, orvtámadások meggátolása, szökevények nyomainak felkutatása volt. A rájuk bízott jelentést a nyom után haladva, minden körülmények között megbízhatóan el kellett juttatniuk oda, ahová küldték őket. A hadikutya feladataira elsősorban a német juhászkutyák, farkaskutyák, airedale terrierek és dobermannok voltak alkalmasak.

2. *Egészségügyi kutyák.* Feladatuk az volt, hogy az elrejtett helyen (erdőben, magas vetésben, földmélyedésben, házban stb.) fekvő sebesülteket felkutassák, és az egészségügyi személyzetet odavezessék. Erre a szolgálatra a bernáthegyin kívül a többi hadikutyafajta is alkalmas volt.

3. *Rendőr-kutyák.* Feladatuk a tábori csendőr- és rendőrszolgálat támogatása, az ellenségtől elfoglalt területen a gyanús elemek elfogása, a foglyok őrzése és a szökési kísérletek megakadályozása volt. Erre a szolgálatra a farkaskutyák és a dobermannok bizonyultak a legalkalmasabbnak.

A harc szünetében: gramofonozás kutyákkal. Érdekes Újság, 1916. április

„Megfigyelő poszton.”

Az Érdekes Újság háborús albuma, 1915

4. *Patkányirtó kutyák.* Az állóharcokban, ahol a csapatok árkokban, kavernákban, tüzérségi állásokban és fedezékekben hosszú időkre berendezkedtek, a patkányok és egerek nagymértékben elszaporodtak. Ezek irtására a terrier fajták (fox, bull) váltak be.

5. *Vontatókutyák.* A lovak számának csökkenése a világháborúban azt eredményezte, hogy pótlásul a kutyákat is igavonó szolgálatra kellett beállítani. A kutyavonatok olyan terhek vontatására voltak rendszeresítve, amelyek súlya és terjedelme a kutyafajok teljesítőképességével összhangban állott. Az osztrák–magyar hadseregnél 1917-ig mintegy 5000 vontatókutyát használtak. A kutyák munkájának eredményessége nagyban függött az időjárási és terepviszonyoktól. Egy kettes fogat átlagos napi teljesítménye 200 kg teher vontatása mellett 15-20 km. A hátszágban a kutyákat elsősorban őrzésre (hadifogolytáborok, katonai objektumok) és vontatásra használták.

A háborúban használt hadikutyákat törzskönyvezték, a számot a nyakörvre jegyezték fel. Nyilvántartásba vették az állat nevét, fajtáját, ivarát, színét, betegségeit és képességeit, valamint a vezetőjének a nevét. A táplálásuk során törekedni kellett a változatosságra. Meleg ételt naponta kétszer kaptak.

Vitéz, a budapesti háziezred kutyája

30 ütközetben vett részt, négyszer sebesült meg, 1915

Kutyafogat az Isonzo mellett.

Érdekes Újság, 1917. október 7.

A szabályzat a következő húsféléket és zöldségeket javasolta táplálékként: pacal, puha borjúhús, polenta, rizs, krumpli és kenyérfélék. Az itató- és evőedényeiket tisztán kellett tartani, a maradék nem maradhatott benne. A harcmezőn az ellátmányukat a mozgókonyhákról kapták.

Fontos volt maguknak a kutyáknak a tisztántartása és ápolása is. Előírták, hogy naponta legalább egyszer ki kell a szőrzetüket kefélni, kétnaponta meg kell őket fürdetni. A szolgálatvezetőnek ezt kötelező volt ellenőrizni. Télen, nagyobb pihenő esetén a kutyák számára takaróról kellett gondoskodni, hogy a megfázástól megvédjék őket. Fontos volt a száraz szállás biztosítása is, a kutyák naponta kaptak új alomszalmát. Gázriadó esetén a kutyákat gázálarccal kellett védeni.

A megbetegedett egyedeket a legrövidebb időn belül állatorvoshoz kellett vinni, aki elsősegélyben részesítette őket. Hosszabb betegség esetén gondoskodni kellett számukra nyugodt környezetről, meleg tejjel vagy húsvesszel táplálva őket a felgyógyulásig. Kezelést és gyógyszereket a legközelebbi lókovácsban kaphattak. Különösen a veszettség jeleit kellett azonnal jelenteni, mert e betegséget csak diplomás állatorvosok kezelhették.

SÜLI ATTILA

Elpusztult hadikutya szállítása

az I. világháború idején

Bánkúti András gyűjteménye